

GD Utbildning och kultur

Europeisk
referensram
för kvalifikationer

Den europeiska referensramen för kvalifikationer för livslångt lärande

Utbildning

**Europe Direct är en tjänst som hjälper dig att få svar på dina frågor om
Europeiska unionen.**

Gratis telefonnummer (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Vissa mobiltelefonoperatörer tillåter inte 00 800-nummer eller avgiftsbelägger dem.

En stor mängd övrig information om Europeiska unionen är tillgänglig på Internet via Europa-servern (<http://europa.eu>).

Luxemburg: Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer, 2009

ISBN 978-92-79-08491-1

doi 10.2766/29253

© Europeiska gemenskaperna, 2009

Kopiering tillåten med angivande av källan.

Printed in Belgium

TRYCKT PÅ ICKE KLORBLEKT PAPPER

DEN EUROPEISKA REFERENSRAMEN FÖR KVALIFIKATIONER FÖR LIVSLÅNGT LÄRANDE

EUROPEISKA KOMMISSIONEN
Utbildning och kultur

Livslångt lärande: Utbildningsprogram
Samordning av programmen för livslångt lärande

Den europeiska referensramen för kvalifikationer för livslångt lärande

Den europeiska referensramen för kvalifikationer är en gemensam europeisk referensram som knyter samman olika länders kvalifikationssystem genom att fungera som ett översättningsverktyg som ska göra kvalifikationer från olika länder och system i Europa lättare att läsa och förstå. Referensramen har två huvudmål: att främja medborgarnas rörlighet mellan länder och att underlätta deras livslånga lärande.

Rekommendationen trädde formellt i kraft i april 2008. I denna anges år 2010 som det rekommenderade måldatum då länderna ska ha kopplat sina nationella kvalifikationssystem till den europeiska referensramen för kvalifikationer och år 2012 som det datum då länderna ska ha sett till att individuella kvalifikationsbevis innehåller en hänvisning till lämplig nivå inom den europeiska referensramen för kvalifikationer.

Den europeiska referensramen för kvalifikationer relaterar olika länders nationella kvalifikationssystem och referensramar till ett gemensamt europeiskt referenssystem – referensramens åtta referensnivåer. Nivåerna spänner över hela registret av kvalifikationer, från grundläggande nivå (nivå 1, till exempel grundskoleexamen) till avancerad nivå (nivå 8, till exempel doktorsexamen). Som ett instrument för att främja livslångt lärande omfattar den europeiska

referensramen för kvalifikationer alla kvalifikationsnivåer som kan uppnås såväl inom allmän skolutbildning och yrkesutbildning som inom högre utbildning. Referensramen är dessutom inriktad på kvalifikationer som kan uppnås både inom grundutbildning och inom vidareutbildning.

De åtta referensnivåerna uttrycks som resultat av lärande. Den europeiska referensramen för kvalifikationer erkänner att utbildningssystemen i Europa är så olika att det är nödvändigt med en övergång till resultat av lärande för att jämförelse och samarbete mellan olika länder och institutioner ska bli möjligt.

Inom den europeiska referensramen för kvalifikationer definieras resultat av lärande som vad en inlärare vet, förstår och kan göra när en lärandeprocess är avslutad. Tonvikten inom den europeiska referensramen för kvalifikationer läggs därför på vilket resultat som lärande leder till istället för på insatser så som t.ex. studielängd. Resultat av lärande anges i tre kategorier – kunskaper, färdigheter och kompetens. Detta signalerar att kvalifikationer – i olika kombinationer – innefattar ett brett område av resultat av lärande vilket inbegriper teoretiska kunskaper, praktiska och tekniska färdigheter samt sociala kompetenser där förmågan att samarbeta med andra är en central del.

Bakgrund till utvecklingen av den europeiska referensramen för kvalifikationer

Utarbetandet av den europeiska referensramen för kvalifikationer påbörjades år 2004 som svar på de önskemål om en gemensam referens för att öka kvalifikationernas tydlighet som framfördes av medlemsstaterna, arbetsmarknadens parter och andra intressenter.

Med stöd av en expertgrupp för en europeisk referensram för kvalifikationer utarbetade kommissionen ett utkast med förslag till en referensram med 8 nivåer som byggde på resultat av lärande i syfte att främja tydlighet i och överföring av kvalifikationer samt stödja livslångt lärande. Kommissionen offentliggjorde förslaget för samråd i Europa under andra hälften av 2005.

Kommentarerna från samrådet visade på ett omfattande stöd för kommissionens förslag bland intressenterna i Europa men man efterlyste även många klargöranden och förenklingar. Kommissionen svarade med ett omarbetat förslag, som byggde på synpunkter från experter från samtliga 32 deltagande länder samt arbetsmarknadens parter i Europa. Den reviderade texten antogs därefter som ett förslag av kommissionen den 6 september 2006. Under 2007 förhandlade Europaparlamentet och rådet med framgång fram det förslag som ledde till att den europeiska referensramen för kvalifikationer formellt antogs i februari 2008.

Vilka fördelar har den europeiska referensramen för kvalifikationer för Europa?

Rekommendationen innebär att en gemensam europeisk referensram som knyter samman de olika nationella kvalifikationssystemen kommer att inrättas och på så sätt göra kopplingarna mellan dem tydligare. Ett nätverk av fristående men förbundna och ömsesidigt förståeliga kvalifikationssystem kommer därigenom att skapas.

Genom att använda resultat av lärande som en gemensam referenspunkt kommer referensramen att underlätta jämförelse och överföring av kvalifikationer mellan länder, system och institutioner och kommer på så sätt att ha betydelse för en mängd olika användare, både på europeisk och på nationell nivå.

De flesta europeiska länder har beslutat sig för att utarbeta nationella referensramar för kvalifikationer som avspeglar och motsvarar den europeiska referensramen för kvalifikationer. Denna utveckling är viktig för att säkerställa att samarbetsprocessen på europeisk nivå är ordentligt förankrad på nationell nivå. Den snabba utvecklingen av nationella referensramar för kvalifikationer sedan 2004 pekar på behovet av ökad tydlighet och jämförbarhet i fråga om kvalifikationer på alla nivåer samt visar att de grundläggande principer som den europeiska referensramen för kvalifikationer bygger på är brett förankrade.

Många kommer att ha glädje av denna närmare koppling mellan ländernas kvalifikationssystem.

- Den europeiska referensramen för kvalifikationer kommer att främja större rörlighet bland inlärare och arbetstagare. Den kommer att göra det lättare för inlärare att beskriva sin breda kompetensnivå för rekryterare i andra länder. Detta kommer att hjälpa arbetsgivare att tolka de sökandes kvalifikationer och på så sätt främja rörligheten på arbetsmarknaden i Europa. På en mycket praktisk nivå ska alla nya kvalifikationsbevis från och med år 2012 innehålla en referens till lämplig nivå inom den europeiska referensramen för kvalifikationer. Den europeiska referensramen för kvalifikationer kommer på så sätt att komplettera och förstärka de europeiska rörlighetsinstrument som redan finns, t.ex. Europass, Erasmus och det europeiska systemet för överföring av studiemeriter, ECTS.

- Den europeiska referensramen för kvalifikationer ska vara till nytta för individer genom att öka tillgången till och deltagandet i livslångt lärande. Genom att inrätta en gemensam referenspunkt kommer den europeiska referensramen för kvalifikationer att visa hur resultat av lärande kan kombineras från olika miljöer, till exempel formella studier och arbete, och från olika länder, för att på så sätt bidra till att minska hinder mellan tillhandahållare av utbildning, t.ex. mellan högre utbildning och yrkesutbildning, vilka kan bedriva verksamhet oberoende av varandra. Detta kommer att främja progression så att inlärare till exempel inte behöver upprepa en viss lärandeprocess.
- Den europeiska referensramen för kvalifikationer kan stödja individer med omfattande erfarenhet från arbete eller andra verksamhetsområden genom att underlätta validering av icke-formellt och informellt lärande. Inriktningen på resultat av lärande kommer att göra det lättare att bedöma om resultat av lärande som tillägnats i den här typen av miljöer är likvärdiga med formella kvalifikationer både i fråga om innehåll och betydelse.
- Den europeiska referensramen för kvalifikationer kommer att stödja både enskilda användare och tillhandahållare av utbildning genom att öka tydligheten i fråga om kvalifikationsbevis som utfärdats utanför de nationella systemen, till exempel av branscher och multinationella företag. Antagandet av en gemensam referensram som bygger på resultat av lärande kommer att underlätta jämförelse mellan och (potentiell) sammankoppling av traditionella kvalifikationer som utfärdats av nationella myndigheter och kvalifikationer som utfärdats av andra intressenter. Den europeiska referensramen för kvalifikationer kommer på så sätt att hjälpa branscher och enskilda individer att dra fördel av den växande internationaliseringen i fråga om kvalifikationer.

Den europeiska referensramen för kvalifikationer är ett ambitiöst och omfattande instrument som ger konsekvenser för utbildningssystem, arbetsmarknad, näringsliv och medborgare. Mer information finns på: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/index_sv.html

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS REKOMMENDATION 2008/C 111/01/EG

av den 23 april 2008

om en europeisk referensram för kvalifikationer för livslångt lärande (Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR UTFÄRDAT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artiklarna 149.4 och 150.4,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande¹,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande²,

i enlighet med förfarandet i artikel 251 i fördraget³,

---

¹ EUT C 175, 27.7.2007, s. 74.

² EUT C 146, 30.6.2007, s. 77.

³ Europaparlamentets yttrande av den 24 oktober 2007 (ännu ej offentliggjort i EUT) och rådets beslut av den 14 februari 2008.

och av följande skäl:

- (1) Utveckling och erkännande av medborgarnas kunskaper, färdigheter och kompetens är avgörande för den individuella utvecklingen, konkurrenskraften, sysselsättningen och den sociala sammanhållningen inom gemenskapen. Detta slag av utveckling och erkännande bör underlätta den gränsöverskridande rörligheten för arbetstagare och studerande och bör bidra till att kraven på utbud och efterfrågan på den europeiska arbetsmarknaden tillgodoses. Tillgång till och deltagande i livslångt lärande för alla, även missgynnade personer, och användning av kvalifikationer bör därför främjas och förbättras på nationell nivå och på gemenskapsnivå.
- (2) Vid Europeiska rådets möte i Lissabon år 2000 fastställdes att tydligare kvalifikationer bör bli ett av de huvudinslag som krävs för att anpassa gemenskapens utbildningssystem till kunskapssamhällets krav. Dessutom manade Europeiska rådet vid sitt möte i Barcelona år 2002 till närmare samarbete inom högre utbildning och till större tydlighet och bättre metoder för erkännande inom yrkesinriktad utbildning.
- (3) I rådets resolution av den 27 juni 2002 om livslångt lärande⁴ uppmanas kommissionen att i nära samarbete med rådet och medlemsstaterna skapa en ram för erkännande av kvalifikationer inom utbildningsområdet som bygger på de resultat som uppnåtts i Bolognaprocessen samt främja liknande åtgärder inom yrkesutbildning.
- (4) I rådets och kommissionens gemensamma rapporter om genomförandet av handlingsprogrammet "Utbildning 2010" som antogs 2004 och 2006 betonas att det är nödvändigt att utarbeta en europeisk referensram för kvalifikationer.
- (5) Inom ramen för Köpenhamnsprocessen prioriterades i slutsatserna från rådet och företrädarna för medlemsstaternas regeringar, församlade i rådet den 15 november 2004, om de framtida prioriteringarna för det förstärkta europeiska samarbetet inom yrkesutbildning utarbetandet av en öppen och flexibel europeisk referensram för kvalifikationer, som grundas på öppenhet och förtroende och som bör utgöra en gemensam referens och omfatta all slags utbildning.
- (6) Validering av resultaten av icke-formellt och informellt lärande bör främjas i enlighet med rådets slutsatser av den 28 maj 2004 om gemensamma europeiska principer för identifiering och validering av icke-formellt och informellt lärande.
- (7) Vid Europeiska rådets möte i Bryssel i mars 2005 och mars 2006 betonades vikten av att en europeisk referensram för kvalifikationer antas.
- (8) I denna rekommendation beaktas Europaparlamentets och rådets beslut nr 2241/2004/EG av den 15 december 2004 om en enhetlig gemenskapsram för tydlighet i kvalifikationer och meriter (Europass)⁵ samt Europaparlamentets och rådets rekommendation 2006/962/EG av den 18 december 2006 om nyckelkompetenser för livslångt lärande⁶.
- (9) Rekommendationen är förenlig med den ram för Europeiska området för högre utbildning och de deskriptorer för olika nivåer som ministrarna för högre utbildning i 45 europeiska länder enades om i Bergen den 19 och 20 maj 2005 inom ramen för Bolognaprocessen.
- (10) Rådets slutsatser om kvalitetssäkring inom yrkesutbildningen av den 23 och 24 maj 2004, Europaparlamentets och rådets rekommendation 2006/143/EG av den 15 februari 2006 om ytterligare europeiskt samarbete om kvalitetssäkring i den högre utbildningen⁷ och de standarder och riktlinjer för kvalitetssäkring inom Europeiska området för högre utbildning som ministrarna för högre utbildning enades om vid mötet i Bergen, innehåller allmänna principer för kvalitetssäkring till stöd för genomförandet av den europeiska referensramen för kvalifikationer.

⁴ EGT C 163, 9.7.2002, s. 1.

⁵ EUT L 390, 31.12.2004, s. 6.

⁶ EUT L 394, 30.12.2006, s. 10.

⁷ EUT L 64, 4.3.2006, s. 60.

- (11) Denna rekommendation påverkar inte tillämpningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer⁸ där man fastställer rättigheter och skyldigheter både för den berörda nationella myndigheten och för de personer som flyttar inom gemenskapen. Hänvisningar till den europeiska referensramen för kvalifikationer bör inte påverka tillträdet till arbetsmarknaden i de fall där yrkeskvalifikationer erkänns i enlighet med direktiv 2005/36/EG.
- (12) Målet med denna rekommendation är att införa en gemensam referensram som bör fungera som ett översättningsverktyg mellan olika kvalifikationssystem och deras nivåer, för all slags utbildning. Detta kommer att förbättra tydligheten, jämförbarheten och överförbarheten av medborgarnas kvalifikationer som utfärdas i enlighet med de olika medlemsstaternas praxis. Varje kvalifikationsnivå bör i princip kunna uppnås genom olika utbildnings- och karriärvägar. Dessutom bör den europeiska referensramen för kvalifikationer göra det möjligt för internationella branschorganisationer att koppla sina kvalifikationssystem till en gemensam europeisk referenspunkt och på så sätt klargöra förhållandet mellan internationella branschrelaterade kvalifikationer och nationella kvalifikationssystem. Denna rekommendation bidrar därför till de vidare målen att främja livslångt lärande och förbättra anställbarhet, rörlighet och social integrering för arbetstagare och studerande. Tydliga kvalitetssäkringsprinciper och informationsutbyte bör stödja dess genomförande genom att bidra till att skapa ömsesidigt förtroende.
- (13) Denna rekommendation bör bidra till att modernisera utbildningssystemen, stärka kopplingarna mellan allmän och yrkesinriktad utbildning och arbetsliv och bygga broar mellan formellt, icke-formellt och informellt lärande, samt leda till validering av resultaten av erfarenhetsbaserat lärande.
- (14) Denna rekommendation ersätter eller fastställer inte nationella kvalifikationssystem och/eller kvalifikationer. I den europeiska ramen för kvalifikationer beskrivs inte specifika kvalifikationer eller en enskild persons meriter, och en bestämd kvalifikation bör referera till den lämpliga nivån i den europeiska referensramen för kvalifikationer via de tillämpliga nationella kvalifikationssystemen.
- (15) Denna rekommendation är, med hänsyn till sin icke bindande karaktär, förenlig med subsidiaritetsprincipen genom att den stöder och kompletterar medlemsstaternas insatser genom att underlätta ytterligare samarbete mellan dem för att öka tydligheten och främja rörlighet och livslångt lärande. Den bör genomföras i enlighet med nationell lagstiftning och praxis.
- (16) Eftersom målet för denna rekommendation, nämligen att införa en gemensam referensram som bör fungera som ett översättningsverktyg mellan olika kvalifikationssystem och deras nivåer, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och det därför, på grund av den planerade åtgärdens omfattning och verkningar, bättre kan uppnås på gemenskapsnivå, kan gemenskapen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går denna rekommendation inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.

⁸ EUT L 255, 30.9.2005, s. 22. Direktivet ändrat genom rådets direktiv 2006/100/EG (EUT L 363, 20.12.2006, s. 141).

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS MEDLEMSSTATERNA ATT

1. Använda den europeiska referensramen för kvalifikationer som ett referensverktyg för att jämföra kvalifikationsnivåerna inom de olika kvalifikationssystemen och främja både livslångt lärande och lika möjligheter i det kunskapsbaserade samhället, samt den fortsatta integreringen av den europeiska arbetsmarknaden, samtidigt som de nationella utbildningssystemens stora mångfald respekteras.
2. Senast år 2010 koppla sina nationella kvalifikationssystem till den europeiska referensramen för kvalifikationer, särskilt genom att på ett tydligt sätt göra hänvisningar från nationella kvalifikationsnivåer till de nivåer som anges i bilaga II, och, där detta är lämpligt, genom att utarbeta nationella referensramar för kvalifikationer i enlighet med nationell lagstiftning och praxis.
3. Vidta nödvändiga åtgärder så att alla nya kvalifikationsbevis, examensbevis och Europassdokument som utfärdas av de behöriga myndigheterna senast 2012 innehåller en tydlig hänvisning – via de nationella kvalifikationssystemen – till motsvarande nivå i den europeiska referensramen för kvalifikationer.
4. Använda ett tillvägagångssätt som bygger på resultat av lärande när kvalifikationer beskrivs och fastställs, samt främja validering av icke-formellt och informellt lärande i enlighet med de gemensamma europeiska principer som man enades om i rådets slutsatser av den 28 maj 2004, och fästa särskild uppmärksamhet vid de medborgare som med stor sannolikhet kan komma att drabbas av arbetslöshet eller otrygga anställningsformer och för vilka ett sådant tillvägagångssätt kan innebära ett ökat deltagande i livslångt lärande och ökat tillträde till arbetsmarknaden.
5. Främja och tillämpa de principer för kvalitetssäkring inom utbildning som anges i bilaga III när kvalifikationer inom högre utbildning och yrkesutbildning inom nationella kvalifikationssystem ska kopplas till den europeiska referensramen för kvalifikationer.
6. Utse nationella samordningspunkter kopplade till medlemsstaternas särskilda strukturer och krav för att stödja och, tillsammans med andra berörda nationella myndigheter, styra kopplingen mellan det nationella kvalifikationssystemet och den europeiska referensramen för kvalifikationer i syfte att främja kopplingens kvalitet och tydlighet.

Dessa samordningspunkter bör bland annat ha i uppgift att

  - a) koppla kvalifikationsnivåer inom det nationella kvalifikationssystemet till de nivåer i den europeiska referensramen för kvalifikationer som beskrivs i bilaga II,
  - b) säkerställa att en öppen metod används för att koppla nivåerna i de nationella kvalifikationssystemen till den europeiska referensramen för kvalifikationer för att underlätta jämförelser mellan dem, och säkerställa att de beslut den leder till offentliggörs,
  - c) tillhandahålla vägledning till intressenterna och ge dem tillgång till information om hur de nationella kvalifikationerna förhåller sig till den europeiska referensramen för kvalifikationer via nationella kvalifikationssystem,
  - d) främja deltagandet av alla berörda intressenter, inbegripet, i enlighet med nationell lagstiftning och praxis, läroanstalter inom högre utbildning och yrkesutbildning, arbetsmarknadens parter, branscher samt experter på jämförelse och användning av kvalifikationer på europeisk nivå.

EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET STÖDER KOMMISSIONENS AVSIKT ATT

1. Stödja medlemsstaterna i utförandet av ovannämnda uppgifter och de internationella branschorganisationerna i användningen av referensnivåerna och principerna för den europeiska referensramen för kvalifikationer enligt denna rekommendation, i synnerhet genom att underlätta samarbete, utbyte av god praxis och utvärdering – bland annat genom frivillig inbördes utvärdering och pilotprojekt inom ramen för gemenskapsprogram och genom initiativ till information och samråd med kommittéerna för den sociala dialogen – samt genom att utarbeta material för stöd och vägledning.
2. Senast den 23 april 2009 inrätta en rådgivande grupp för den europeiska referensramen för kvalifikationer (som kommer att bestå av företrädare för medlemsstaterna och involvera arbetsmarknadens parter på europeisk nivå och andra intressenter där detta är lämpligt) med ansvar för den övergripande enhetligheten och för öppenheten i arbetet med att koppla kvalifikationssystem till den europeiska referensramen för kvalifikationer.
3. I samarbete med medlemsstaterna och efter samråd med berörda intressenter bedöma och utvärdera den verksamhet som företas som svar på denna rekommendation, inbegripet den rådgivande gruppens ansvarsområde och varaktighet, och senast den 23 april 2013 rapportera till Europaparlamentet och rådet om de erfarenheter som gjorts samt slutsatser för framtiden, inbegripet, om detta är nödvändigt, en eventuell översyn och revidering av denna rekommendation.
4. Främja en nära koppling mellan den europeiska referensramen för kvalifikationer och befintliga eller framtida europeiska system för överföring och ackumulering av meriter inom högre utbildning och yrkesutbildning för att öka medborgarnas rörlighet och underlätta erkännandet av resultat av lärande.

Utfärdad i Strasbourg den 23 april 2008.

På Europaparlamentets vägnar
Ordförande
HANS-GERT PÖTTERING

På rådets vägnar
Ordförande
JANEZ LENARČIČ

BILAGA I

Definitioner

I denna rekommendation gäller följande definitioner:

- a) **kvalifikation:** ett formellt resultat av en bedömnings- och valideringsprocess som erhålls när ett behörigt organ fastställer att en person har uppnått resultat av lärande som motsvarar fastställda kriterier,
- b) **nationellt kvalifikationssystem:** alla aspekter av en medlemsstats verksamhet som gäller erkännandet av lärande och andra mekanismer som kopplar utbildning till arbetsmarknaden och till samhället i övrigt. Detta inkluderar utarbetandet och genomförandet av institutionella arrangemang och processer som gäller kvalitetssäkring, bedömning och utfärdande av kvalifikationsbevis. Ett nationellt kvalifikationssystem kan bestå av flera undersystem och inbegripa en nationell referensram för kvalifikationer,
- c) **nationell referensram för kvalifikationer:** ett instrument för att klassificera kvalifikationer i förhållande till en rad kriterier för angivna lärandenivåer som uppnåtts, vars syfte är att integrera och samordna undersystem för nationella kvalifikationsbevis och förbättra tydligheten, tillgängligheten, progressionen och kvaliteten i kvalifikationerna i förhållande till arbetsmarknaden och till det civila samhället,
- d) **bransch:** yrkesrelaterade aktiviteter grupperade utifrån deras huvudsakliga ekonomiska funktion, produkt, tjänst eller metod,
- e) **internationell branschorganisation:** en sammanslutning av nationella organisationer, inbegripet exempelvis arbetsgivare och yrkesorganisationer, som företräder de nationella branschernas intressen,
- f) **resultat av lärande:** vad en inlärare vet, förstår och kan göra när en lärandeprocess är avslutad, vilket uttrycks i kunskaper, färdigheter och kompetens,
- g) **kunskaper:** resultat av tillgodogörande av information genom lärande. Kunskaper utgörs av fakta, principer, teorier och praxis som är kopplade till ett arbets- eller studieområde. I förbindelse med den europeiska referensramen för kvalifikationer beskrivs kunskaper som teoretiska eller faktabaserade,
- h) **färdigheter:** förmågan att tillämpa kunskaper och beprövad erfarenhet för att utföra uppgifter och lösa problem. I förbindelse med den europeiska referensramen för kvalifikationer beskrivs färdigheter som kognitiva (som inbegriper användning av logiskt, intuitivt och kreativt tänkande) eller praktiska (som inbegriper manuell skicklighet och användningen av metoder, material, verktyg och redskap),
- i) **kompetens:** visad förmåga att använda kunskaper, färdigheter samt personliga, sociala och metodologiska färdigheter i arbets- eller studiesituationer samt i yrkesrelaterad och personlig utveckling. I förbindelse med den europeiska referensramen för kvalifikationer uttrycks kompetens i ansvar och självständighet.

BILAGA II

Deskriptorer för att definiera nivåerna i den europeiska referensramen för kvalifikationer

Var och en av de åtta nivåerna definieras via en rad deskriptorer som anger de resultat av lärande som är av betydelse för kvalifikationerna på den nivån i varje kvalifikationssystem.

		Kunskaper
		Inom ramen för den europeiska referensramen för kvalifikationer beskrivs kunskaper som teoretiska eller faktabaserade
Nivå 1	Resultat av lärande av betydelse för nivå 1	<ul style="list-style-type: none"> • Grundläggande allmänna kunskaper
Nivå 2	Resultat av lärande av betydelse för nivå 2	<ul style="list-style-type: none"> • Grundläggande faktabaserade kunskaper inom ett arbets- eller studieområde
Nivå 3	Resultat av lärande av betydelse för nivå 3	<ul style="list-style-type: none"> • Kunskaper vad gäller fakta, principer, processer och allmänna begrepp inom ett arbets- eller studieområde
Nivå 4	Resultat av lärande av betydelse för nivå 4	<ul style="list-style-type: none"> • Faktabaserade och teoretiska kunskaper i breda sammanhang inom ett arbets- eller studieområde
Nivå 5*	Resultat av lärande av betydelse för nivå 5	<ul style="list-style-type: none"> • Övergripande, specialiserade, faktabaserade och teoretiska kunskaper inom ett arbets- eller studieområde samt medvetenhet om denna kunskaps gränser
Nivå 6**	Resultat av lärande av betydelse för nivå 6	<ul style="list-style-type: none"> • Avancerade kunskaper inom ett arbets- eller studieområde som inbegriper kritisk förståelse för teorier och principer
Nivå 7***	Resultat av lärande av betydelse för nivå 7	<ul style="list-style-type: none"> • Mycket specialiserade kunskaper, varav en del ligger i spetsen för kunskaper inom ett arbets- eller studieområde, som grund för eget tänkande och/eller forskning • Kritisk medvetenhet om kunskapsfrågor inom ett område och i beröringspunkterna mellan olika områden
Nivå 8****	Resultat av lärande av betydelse för nivå 8	<ul style="list-style-type: none"> • Kunskaper på den mest avancerade nivån inom ett arbets- eller studieområde och i beröringspunkterna mellan olika områden

Färdigheter	Kompetens
Inom ramen för den europeiska referensramen för kvalifikationer beskrivs färdigheter som kognitiva (som inbegriper användning av logiskt, intuitivt och kreativt tänkande) och praktiska (som inbegriper manuell skicklighet och användningen av metoder, material, verktyg och redskap)	Inom ramen för den europeiska referensramen för kvalifikationer uttrycks kompetens i ansvar och självständighet
<ul style="list-style-type: none"> • Grundläggande färdigheter för att utföra enkla uppgifter 	<ul style="list-style-type: none"> • Arbete eller studier under direkt övervakning i ett strukturerat sammanhang
<ul style="list-style-type: none"> • Grundläggande kognitiva och praktiska färdigheter som behövs för att använda relevant information till utförande av uppgifter och lösning av rutinmässiga problem med hjälp av enkla regler och verktyg 	<ul style="list-style-type: none"> • Arbete eller studier under övervakning, med viss självständighet
<ul style="list-style-type: none"> • En rad kognitiva och praktiska färdigheter som behövs för att utföra uppgifter och lösa problem genom att välja ut och tillämpa grundläggande metoder, verktyg, material och information 	<ul style="list-style-type: none"> • Ta ansvaret för fullgörandet av arbets- eller studieuppgifter • Anpassa det egna beteendet till omständigheterna vid problemlösning
<ul style="list-style-type: none"> • En rad kognitiva och praktiska färdigheter som behövs för lösningar på specifika problem inom ett arbets- eller studieområde 	<ul style="list-style-type: none"> • Utöva egenledning inom riktlinjerna för arbets- eller studiesammanhang som vanligtvis är förutsägbara men kan ändras • Övervaka andras rutinarbete, med visst ansvar för bedömning och förbättring av arbets- eller studieverksamhet
<ul style="list-style-type: none"> • En övergripande skala kognitiva och praktiska färdigheter för att utarbeta kreativa lösningar på abstrakta problem 	<ul style="list-style-type: none"> • Utöva ledning och övervakning av arbets- eller studieverksamhet där det finns oförutsägbara förändringar • Se över och utveckla egna och andras prestationer
<ul style="list-style-type: none"> • Avancerade färdigheter i vilka man uppvisar skicklighet och innovation, och som behövs för att lösa komplicerade och oförutsägbara problem inom ett specialiserat arbets- eller studieområde 	<ul style="list-style-type: none"> • Hantera komplicerade tekniska eller yrkesrelaterade aktiviteter eller projekt, ta ansvar för beslutsfattande i oförutsägbara arbets- eller studiesituationer • Ta ansvar för ledning av individers och grupper yrkesutveckling
<ul style="list-style-type: none"> • Specialiserade färdigheter för problemlösning som behövs inom forskning eller innovation för att utveckla nya kunskaper och nya förfaranden och integrera kunskaper från olika områden 	<ul style="list-style-type: none"> • Hantera och omvandla arbets- eller studiesituationer som är komplicerade, oförutsägbara och kräver nya strategiska tillvägagångssätt • Ta ansvar för att bidra till yrkesrelaterade kunskaper och praxis och för att se över arbetslagens strategiska prestation
<ul style="list-style-type: none"> • De mest avancerade och specialiserade färdigheterna och metoderna, inbegripet den syntes och bedömning som behövs för att lösa kritiska problem inom forskning eller innovation och utvidga och omdefiniera befintliga kunskaper eller yrkespraxis 	<ul style="list-style-type: none"> • Uppvisa betydlig auktoritet, innovation, självständighet, akademisk och yrkesrelaterad integritet och varaktigt engagemang för utveckling av nya idéer eller förfaranden i spetsen för arbets- eller studiesituationer, inbegripet forskning

Förenlighet med referensramen för kvalifikationer i Europeiska området för högre utbildning

Referensramen för kvalifikationer i Europeiska området för högre utbildning innehåller deskriptorer för nivåer. Varje deskriptor innehåller en allmän uppgift om typiska förväntningar beträffande resultat och kompetens som förknippas med kvalifikationer som markerar avslutningen på nivån i fråga.

- * Deskriptorn för den kortare utbildningsvägen inom högre utbildning (inom eller kopplad till den första nivån) som utarbetats av det gemensamma kvalitetsinitiativet som en del av Bologna processen motsvarar resultat av lärande för nivå 5 inom den europeiska referensramen för kvalifikationer.
- ** Deskriptorn för den första nivån i Ramen för kvalifikationer i Europeiska området för högre utbildning, som ministrarna för högre utbildning enades om vid mötet i Bergen i maj 2005 inom ramen för Bologna processen, motsvarar resultat av lärande för nivå 6 inom den europeiska referensramen för kvalifikationer.
- *** Deskriptorn för den andra nivån i Ramen för kvalifikationer i Europeiska området för högre utbildning, som ministrarna för högre utbildning enades om vid mötet i Bergen i maj 2005 inom ramen för Bologna processen, motsvarar resultat av lärande för nivå 7 inom den europeiska referensramen för kvalifikationer.
- **** Deskriptorn för den tredje nivån i Ramen för kvalifikationer i Europeiska området för högre utbildning, som ministrarna för högre utbildning enades om vid mötet i Bergen i maj 2005 inom ramen för Bologna processen, motsvarar resultat av lärande för nivå 8 inom den europeiska referensramen för kvalifikationer.

Gemensamma principer för kvalitetssäkring inom högre utbildning och yrkesinriktad utbildning inom ramen för den europeiska referensramen för kvalifikationer

Vid genomförandet av den europeiska referensramen för kvalifikationer bör kvalitetssäkring – som är nödvändig för att säkerställa ansvarighet och förbättring av högre utbildning och yrkesinriktad utbildning – genomföras enligt principerna nedan.

- Policy och förfaranden för kvalitetssäkring bör stödja alla nivåer i den europeiska referensramen för kvalifikationer.
- Kvalitetssäkring bör ingå i den interna förvaltningen av utbildningsanstalter.
- Kvalitetssäkring bör omfatta en regelbunden utvärdering av utbildningsanstalterna, deras program eller deras kvalitetssäkringssystem, genomförd av utomstående övervakningsorgan eller -myndigheter.
- Utomstående övervakningsorgan eller -myndigheter som utför kvalitetssäkring bör granskas regelbundet.
- Kvalitetssäkring bör omfatta sammanhang, insatser, processer och prestationer med betoning på prestationer, däribland resultat av lärande.
- Följande inslag bör ingå i system för kvalitetssäkring:
  - Tydliga och mätbara mål och standarder.
  - Riktlinjer för genomförande, inbegripet medverkan från intressenternas sida.
  - Tillräckliga resurser.
  - Konsekventa utvärderingsmetoder som kopplar samman självbedömning och extern granskning.
  - Återkopplingsmekanismer och förfaranden för förbättring.
  - Brett tillgängliga utvärderingsresultat.
- Initiativ inom kvalitetssäkring på internationell, nationell och regional nivå bör samordnas för att säkerställa översikt, enhetlighet, synergi och systemtäckande analys.
- Kvalitetssäkring bör vara en samarbetsprocess över alla nivåer och system i utbildningen, med alla berörda intressenter, inom medlemsstaterna och i hela gemenskapen.
- Riktlinjer för kvalitetssäkring på gemenskapsnivå kan utgöra referenspunkter för utvärdering och lärande av varandra.

Europeiska kommissionen

Den europeiska referensramen för kvalifikationer för livslångt lärande

Luxemburg: Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer

2009 — 15 s. — 21 X 29,7 cm

ISBN 978-92-79-08491-1

doi 10.2766/29253

Var får man tag i EU:s publikationer?

Publikationer för försäljning

- Via EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).
- I bokhandeln. Ange titel, förlag och/eller ISBN-nummer.
- Genom att kontakta ett av våra försäljningsombud. Deras kontaktuppgifter hittar du under "Försäljningsombud" på följande webbadress: <http://bookshop.europa.eu>
Du kan också skicka ett fax till följande nummer: +352 2929-42758.

Kostnadsfria publikationer

- Via EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).
- Vid Europeiska kommissionens representationskontor och delegationer.
Deras kontaktuppgifter hittar du på följande webbadress: <http://ec.europa.eu>
Du kan också skicka ett fax till följande nummer: +352 2929-42758.

Publikationsbyrå

ISBN 978-92-79-08491-1

9 789279 084911